

14. Taiteilijat, kirjailijat ja tutkijat diplomaattisessa palvelussa

Toisen maailmansodan aikana diplomaattiedustustossa työskentelivät lukuiset ihmiset, jotka eivät olleet ulkoministeriön työntekijöitä ennen vuotta 1939. Uusissa, vaikeissa olosuhteissa heidän tiedollaan, kokemuksellaan ja kontakteillaan oli usein suuri arvo Puolan ulkopoliitiikan kannalta. Diplomaattiset tehtävät annettiin muun muassa Jerzy Giedroycille ja Józef Retingerille. Konservatiivisen leirin toimittajasta Giedroycista tuli Bukarestin suurlähettilään Roger Raczyńskin sihteeri vuonna 1939. Hän osallistui Puolasta evakuoitujen pakolaisten ja virkamiesten avustukseen. Puolan suurlähetystön sulkemisen jälkeen marraskuussa 1940 hän jäi Bukarestiin ja johti Puolan toimistoa Chilen edustustossa, joka otti vastaan puolalaisten etujen edustamisen Romaniassa. Vuonna 1946 Giedroyc perusti kirjallisuuden instituutin ja aloitti julkaistaa kuukausittain Kultura-lehden, josta tuli pian Puolan poliittisen ajatuksen ulkomaan keskus. Retingerista, joka oli pääministeri Sikorskin poliittinen neuvoja, tuli perustetun Moskovaan Puolan suurlähetystön chargé d'affaires, kun diplomaattiset suhteet Neuvostoliittoon jatkuivat uudelleen vuonna 1941. Sodan jälkeen hän oli yksi Euroopan integraation ja transatlanttisen yhteistyön vaikuttavimpia kannattajia.

Vuonna 1941 tunnettu luonnontieteilijä professori Kazimierz Wodzickista tuli Puolan tasavallan pääkonsuli Wellingtonissa, Uudessa-Seelannissa. Vuonna 1940 maailmankuululle pianistille Artur Rubinsteinille, joka toimi Puolan "taiteellisessa missiossa", annettiin ulkoministeriön palvelupassi. Vuonna 1942 kirjailija ja tiedottaja Ksawery Pruszyńskistä tuli lehdistö attaché Puolan tasavallan suurlähetystössä Kuibyševissä. Myös Kuibyševissä ja myöhemmin Puolan tasavallan edustustossa Meksikossa toinen kirjailija, Teodor Parnicki, toimi kulttuuri attachéna.

PASZPORT SŁUŻBOWY

PASSEPORT DE SERVICE

W IMIENIU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

AU NOM DE LA
RÉPUBLIQUE POLONAISE

Wszystkim, komu o tym wiedzieć należy, wiadomo
czynimy, iż

A tous ceux qui ces présentes verront faisons savoir
que

Pan ARTUR
RUBINSTEIN.

M. ARTUR
RUBINSTEIN.

urodzony w Warszawie
dnia 28 stycznia 1889 roku
udaje się za granicę
w misji artystycznej

né à Varsovie
le 28 janvier 1889.
se rend à l'étranger
en mission artistique

Uprasza się wszystkie władze zagraniczne oraz
poleca się wszystkim władzom polskim okazać w
razie potrzeby pomoc i opiekę osobie wymienionej
w niniejszym paszporcie.

Les Autorités des États étrangers sont priées et les
Autorités polonaises sont requises de prêter au porteur
aide et assistance en cas de besoin.

Paszport niniejszy ważny jest do 20 września 1941
Buenos Aires, dnia 19 września 1940 r.

Passeport valable jusqu'au 20 septembre 1941
Buenos Aires, le 19 septembre, 1940.

Minister Spraw Zagranicznych

Le Ministre des Affaires Étrangères

[Handwritten signature]

Poseł Rzeczypospolitej Polskiej. Ministre de Pologne.

N° 1271

Podpis właściciela
Signature du porteur

Artur Rubinsteinin ulkoministeriön palvelupassi.